

ALTERNACE

čtvrtletník

duben 1987

duben 1987

číslo: 3

časopis demokratické opozice

O B S A H

Demokratická opozice	str. 1
Jak to bude v Československu ?	str. 2
Dopis č. 1 - Žádáme opravdovou přestavbu / S. L. z Plzně /	str. 5
Jevgenij Jevtušenko - Dnešní sovětská mladá generace.	str. 7
Nové problémy sociální demokracie / Boleslav Kastner /	str. 14
Nikaragua - minulost, současnost a budoucnost, II. část	str. 21
Dopis č. 2 - Nerozdělovat- sjednocovat ! / Jan Otáhal /	str. 32
Teologie duchovního osvobození / Bratr P. Blechnický - Kvakow /	str. 36
Informace redakce	str. 43

Demokratická opozice

Alternece změnila jednu podstatnou věc. Místo označení " nesocialistická opozice " uvádí nyní " demokratická opozice ". Od samého vzniku časopisu jsme byli stále upozorňováni, abychom toto učinili a my sami se domníváme, že právem.

To, že zásadně nesouhlasíte se současným politickým a tím i ekonomickým, kulturním systémem u nás je jasné a na tom stínu nemohou změnit nic dočasné a polovičaté reformy. Socialismus je v zásadě nereformovatelný a nezměnitelný. To co kolem sebe vidíme a s čím nesouhlasí naprostá většina obyvatelstva je pouze důsledek něčeho, co započalo prakticky před 70ti lety, ale teoreticky bylo připravováno mnoho desítek let předtím a co v zásadě pohrdá lidskou bytostí tím, že jí odepřává svobodu a soukromé vlastnictví.

Chybou je, že nikdo, nebo téměř nikdo neví, co by mělo být předloženo namísto chybného socialismu. Dokud nebude vytvořeno něco zcela odlišného a především pozitivního, za co by bylo možno se postavit rozumem i citem a za co by národ byl ochoten odložit konzumní způsob života a přestat se bát, do té doby bude nutné hledat a diskutovat. Tato diskuse nebytně bude zcela otevřená a bez jakéhokoliv omezování.

V tom je totiž náš cíl. Nejen hájit lidská práva, což je dnes samozřejmé, ale vyvolat celkovou obnovu života včetně svobodné volby politického systému a uspořádání.

Myslíme si, že již vznikly podmínky pro přeměnu jednotlivých aktivit v široké politické hnutí za účelem obnovy demokracie. Do tohoto vznikajícího politického proudu je nezbytné zapojit všechny směry a jedince, kteří o něco podobného usilují, nebo jsou ochotní o tom jednat. Tento proud by měl být co nejširší a sám v sobě by měl obsáhnout názorové, politické i ideové proudy, které jsou k takovéto činnosti ochotny.

Při zachování klasického označení je nutné dát prostě a nevylučovat žádný směr a názor. Jenom tímto způsobem se dá dosáhnout úspěchu. O tom nás přesvědčuje vývoj ve Španělsku, Portugalsku i Řecku a dnes na Filipínách a v Jižní Koreji. Chybí snad ještě několik osobností, které by ztělesňovali cestu pak nárůst revoluční situace. Ale nepřetřete poroste. A k tomu všemu bychom jen trochu chtěli přispět. Nic více.

Jak to bude v Československu ?

Státní návštěvou generálního tajemníka ÚV KSSS M. Gorbačova ve dnech 9. - 11. dubna 1987 v ČSSR vyvrcholila první etapa změných vztahů mezi ČSSR a SSSR. Návštěva byla dlouho pečlivě připravována, především ze strany politického vedení státu, ale nakonec byla pro rýsu odložena a v závěru ještě o jeden den zkrácena. To se ještě nestalo. Dávno se také nestalo, aby představitel východní velmoci, který k nám přijel na návštěvu, byl tak spontánně vítán a dokonce i netrpělivě očekáván. Nikoli ovšem vedením tohoto státu, ale lidem.

Prostě jak se odlišovala příprava, průběh návštěvy proti všem předchozím podobným návštěvám, tak se odlišovalo i očekávání. Obecně převládal názor, že dojde k zásadním a radikálním změnám, že příchodem generálního tajemníka ÚV KSSS nastane změna vedení Komunistické strany, ale i celé vlády. K velkému překvapení a řekněme rovnou i zklamání zřetelnější obyvatel se tak nestalo. Takže nadšení zcela nekritické a nereálné vystřídalo zklamání, které je snad ještě hlubší. Většina lidí opět přestala číst noviny a mnozí se i vyhýbají diskusím na toto téma. Je ovšem jasné, že jak euforie, tak i naprosté zklamání jsou neodpuštělné. Léta se mezi námi udržoval výtvus, že opravdové změny v naší zlé situaci může přinést pouze radikální změna poměrů v SSSR. Ale podvědomě se většina z nás domnívala, že tyto změny jsou v nedohlednu. Když pak příšlý a jsou zde jako reálný fakt, prostě je neokážeme vstřebat, pochopit a vyvodit z nich závěry.

Celý vývoj v SSSR, ale i situace u nás doma opravňují k sornému optimismu, ale především naplňují přesvědčení těch, kteří odjakživa tvrdili jedno : My sami si musíme pomoci, my sami musíme dokázat životaschopnost. V tom je celé tajemství, včetně Polska, Maďarska a Číny. Jedině ten národ, který je národem v pravém slova smyslu, tedy živý, činnorodý organismus, plný energie, víry ve vlastní síly a vůle žít, je schopen se vymanit z určité dané situace, z katastrofy do které nás přivedli naši předkové a kterou si dosud stále ještě prohlubujeme.

Náš národní charakter, který se snaží přežít za každou cenu, bez ohledu na následky morální a morální, který je schopen se ve zdrcující většině přizpůsobit konkolii a čaukolii, není prostě na tyto změny s perspektivou připraven.

Vláda se snaží situaci pro ni velmi nevýhodnou a nebezpečnou zatím jen oddalovat. To dokazuje každé usnesení politických a vládních orgánů. Pro tuto mocenskou skupinu musí být přestavba a s ní spojená demokratizace a veřejnost nejen trnát v oku, ale doslova hrůzou, která jí nedá spát. Ale odvaha neodsítnutí jím tradičně chybí. Co zbývá té vychytralé a dogmatické dušičce? Jen jediná taktika. Prostě spouštět, čekat, oddalovat a snad to dobře dopadne. Ale to není politika, ani politikaření, to je jen oddalování povodně, zaměšření, které je s novou politikou SSSR zcela nevyhnutelné. Jenže dosud platilo, že co se oddálí, zpozalí, to je slabší, méně citelné a bolestné. Na to sází naše komunistické vedení. Rozdělit celou přestavbu frázemi a zaklínání se její aplikací na naše přeci jen "tak odlišné" poměry. Údajně máme kontrarevoluci v zádech? Proč se přijímají polovičatá opatření, dává se přednost boji proti drobné korupci, alkoholismu a jiným nešvarům, ale o zneužívání moci až po vládu se raději moc nemluví. Proč se různě vykládá pluralismová myšlenka a demokratizace se staví do světa výzvy: "více socialismu". Každý u nás ví, že cílem přestavby v SSSR je něco zcela jiného a že nemůže již dnes zůstat u přestavby ekonomiky a úrovních návrhů, že situace dozrála k přestavbě myšlení jako celku, pro boj proti formalismu, neprevdám a poloprevdám, proti ztrnulosti a neschopnosti zakrývané pláštikem politické příeluščnosti a oddalností.

Ale toto oddalování se může dařit docela dobře do té doby, než-li se najdou v národě síly, které budou prosezovat minimálně to, co je v SSSR. Ale my musíme jít dále než-li dnes jdou v SSSR. Nic, ale opravdu nic nás nespadne samo bez námahy, obětí a odvahy do klína a naše vítězství z roku 1939, 1948 a 1968 nebudou odčiněny strachem, zbabělostí a vychytralostí. Pokud s tím nekončíme my všichni a nepůjdeme podstatou přestavby, veřejnosti a demokracií na sám kořen naší národní bídy, na morální principy, nemůžeme nic změnit a nic nedosáhneme.

Proto přestavbu vítáme a prosazujeme na každém pracovišti, v bydlišti a mezi všemi přáteli, ale i nepřáteli se všemi důsledky. Vše, co nebylo opravdové již nemá právo na existenci a vzkříšení.

Jakékoliv dopisy mocným jsou zbytečné a doslova k smíchu a pláčeť zároveň, protože dějiny se nebudou opakovat. Rok 1968 se nemůže vrátit v té podobě, jaký byl, jako se již nemůže opakovat rok 1948. Je potřebné jít vpřed novou cestou pravdy a svobody.

Redakce

Dopis č. 1 - Žádáme opravdovou přestavbu ! / Výňatek /

Jsem technikem v jednom podniku v Pizni a přesně, že dělám technickou práci, prakticky každý den se setkávám s dělníky a to nejen ze svého podniku. Mám spoustu služebních cest a tak se dívám během nich kolem sebe. Musím sbírat součástky pro výrobu, což je opravdu velmi ne snadné při dnešním zmatku a " plánování". Ale o tom vám nechci psát, to je jinou záležitostí.

Během svých cest, ale i při každodenním jezení s lidmi v podniku, který rozhodně není malý, slyším tolik názorů, tolik slov, že se nedá říci, že bych nevěděl, o čem se hovoří. Protože jako každý v tomto kraji sledují západní televizi a poslouchám alespoň občas české zahraniční vysílání, porovnávám jedno s druhým. A to zde dělá asi každý, kdo není již úplně zpitomělý z piva.

Lidé u nás chtějí jedno - vyšší platy, kvalitnější výrobky v naprostém dostatku, prostě vyšší životní úroveň. Demokracii také, ale demokracii zcela konkrétní. Více stran, zcela svobodné volby a především svobodné odbory, které by se za ně postavily. A zde jsem u podstaty, proč piši. Já nemám nic proti tomu, co dělá Charta, je to alespoň něco, ale je to sakramentsky málo. Snad se víc ani nedá dělat, alespoň se to zdá. Jenže největší problém je, že podstatnou část té její činnosti zaplňuje zájem o inteligenci a intelligence ji zase dělá. Snad to nikdo jiný neumí a nedokáže, ale je to prostě v jiné rovině, než lidi zajímá. Nemohu si pomoci. Raději bych psal něco jiného, ale je to jasné jako den. Co nás je platné rozpitvávání slov a pojmů, co je platné že se svoboda skloube ve všech pádech, když to lidi nezajímá a nebo jen tak, tak T C o v poslední době hýbe vším a všemi jsou zášny v SSSR. Mohu-li to tak napsat otevřeně, pokud se tato nová tendence prosadí, pak svítne naděje i nám. Vždyť vedle přestavby, kterou se myslí převedené ekonomiky na kapitalistické výrobní způsoby a tím rozdílem, že podniky zůstanou v rukou státu, alespoň načas a pak snad budou vlastnictvím těch, kdo v nich přičině pracují, jak si to každý přeje.

Corbačov slibuje i veřejnost všech věcí a deskratičnost v celé společnosti. Víím, že je nutné být opravdu opatrný, protože slibů jsme za socialismu již slyšeli moře, ale nic se v zásadě

nedělo, ale nyní se zdá, že se děje a bude dít. Pokud se stane skutkem zákon o podniku a nový volební zákon, pokud dojde ke změně Ústavy, trestního zákona a pracovního zákona, pokud tím bude možné volit a také odvolávat ředitele, jeho náměstky a dokonce i mistry přímo ve výrobě, pokud nebude možno libovolně stíhat člověka za názor, pak se dá něco dělat. Tlak dělníků se může stát rozhodující silou. A oni to vědí. Víme to však i my, kteří jsme zaměstnání jako technici a ví to i hospodářští pracovníci a všichni tomu " fandíme ". Zatím trochu potíchu, protože máme své zkušenosti z roku 1968 a následující konsolidace, ale nemůže již dlouho trvat to, aby i u nás se začala situace.

Pokud je pravda, že Gorbačov prohlásil, že přestavba je základní linií pro celý socialistický tábor, jak se to zde říká, pak máme napůl vyhráno. A to i kdybychom měli několik měsíců počkat. To ostatní, jako změny ve vládě, v KSČ a zásadní zlom v kádrové práci, jak se tomu říká, pak přijde velice rychle potom. Proto se domnívám, že všichni, kdo chtějí změny a demokracii, by měli nyní ze všech sil podporovat prosazování nové politické linie a to do všech důsledků. SSSR nám buďť teď vzorec. Je to trochu směšné, vědyť jsme byli dosud zvyklí všechno z východu zamítat a ztracovat, ale dnes to je skutečnost. Proti SSSR již nemohou zasáhnout tanky ostatních socialistických států.

Proto ještě jednou opakuji, že dnes není nic důležitějšího, než-li podporovat změny v SSSR a snažit se je přenést k nám. A tedy půjdou za námi všichni! Snad jen pár starých, neschopných primitivů bude hájit to, co dosud ještě přežívá. Nechte všech rozporů a diskusí o abstraktních věcech, zanechte alespoň zatím všechna dalekých cílů a všechny síly věnujte podpoře toho, co musí u nás také nastat. Především dělníci a technici půjdou za vámi i za reformami.

S. L. z Plzně

Jevgenij Jevtušenko:

Dnešní sovětská mladá generace

Naše společnost trpí mnoha chorobami, proti nimž dnes bojujeme. Patologická touha po světovládě však mezi ně nepatří. S touto touhou jsem se nikdy nesetkal ani u našich vojenských činitelů, a když někteří z nich v sobě možná tajně skrývají takovéto přání, protože válka je dobou rychlého povyšování a závratných kariér.

Dopustili jsme se mnoha chyb a dopouštíme se jich i nadále. Postupně, aniž by se nás to již podařilo zcela, se osvobozujeme od tíhy předsudků, omezení a komplexů nedůvěry vůči našim vlastním občanům i občanům jiných států / tento komplex byl často naší odpovědí na komplex nedůvěry vůči nám /.

V každém případě se však rozvíjíme a vyrůstáme z těsných šatů naší minulosti. A nechceme-li vklouznout do ideologického roucha, které je nám nabízeno z druhé nebo třetí ruky, nesáme to v úmyslu proto, že máme naši vlastní hluboce procitěnou národní hrdosť, naši vlastní bohatou historii. To nás však vůbec nikterak nebrání v tom, abychom naše mladé lidi oblékali podle západní módy, do amerických džínů, nebo abychom v našich oděvních průmyslu využívali návrhy osobností v této oblasti jako je Pierre Cardin.

Naši muži včerejška, zahledění do minulosti a do svých sobeckých tužeb, samozřejmě nechtějí, aby se náš život zmodernizoval, západně začal. Je tomu tak proto, že byrokraté v podstatě nemají žádnou ideologii, i když předstírají opak, ale mají pouze " malí teplého místečka " pro sebe a pro své potoky. Byrokratovi jde především o to, aby nepřišel o teplé místečko, na němž klečovitě sedí.

V západním tisku je veškerý sovětský lid velmi často identifikován s " gulages ". Tento název dává všemu našemu lidu vinu za zločiny, které byly napáchány na nevinných za Stalinovy éry. Současně přispívá k rozdrachování uměle vyvolaného strachu, který vzbuzuje slovo - Sověti -. Strach však vytváří nedůvěru, nedůvěra vytváří rakety a rakety zase vytvářejí nedůvěru. Je to začarovaný kruh, z něhož není úniku.

Existuje jedno extrémní stanovisko, které je vyjádřeno v některých dílech nové emigrantské literatury. - Všichni, kdo se Stalinskovy éry nebyli vězněni, musili být nečestní -. Kdyby tomu tak bylo, nemuseli bychom pak diskvalifikovat i Annu Achmatovovou, Pasternaka, Bulgakova, Zolženku a Platonova jako nečestné pouze proto, že nebyli vězněni ?

Neživilí snad právě proto tyto spisovatele a mnozí jiní intelektuálové považují plamen svědomí našeho národa tím, že s rukama naplň spálenýma chránili tento plamen před všemi bouřemi oné epochy ?

Šéfové tajné služby Jačov a Jegoda, kteří svého času nařizovali zatýkání, byli povážlivě sami zatčeni, stejně jako mnozí vyšetřovatelé, kteří prováděli ony kruté výslechy.

Před nedávnem zveřejnil časopis SOVĚTSKAJA KULTURA žádosti čtenářů o to, aby byly Michailu Tuchačevskému a dalším obětem kultu osobnosti zřízeny pomníky. Tuto myšlenku plně podporuji. Měli bychom všem, kdo nevinou přišli o život, projevovat maximální respekt a nespomínat na ty, kdo byli za jejich smrt odpovědní.

Dnes se však více než polovina obyvatelstva naší země skládá z lidí, kteří byli v době oněch tragických událostí ještě dětmi, nebo se dokonce narodili teprve po roce 1953. Nemohou být tudíž - nečestní - nebo - poakvrnění -. Lze na tyto generace vrhnout například černý stín odpovědnosti za - gulag - ? To prostě není možné.

Aniž bych chtěl zabíhat k pochybným historickým paralelám, chtěl bych připomenout pouze jedno: nesvalujeme přeci odpovědnost za Majdanek nebo Osvětim na Němce, kteří se narodili po roce 1945. Neslí snad tyto mladí Němci, kteří odstranili škody, jež napáchaly pazy jejich otců a dědečků na Westminsterském opětství, vinu na této zkáze ? Oni sami však převzali část morální odpovědnosti za minulost, a to jejich vinu jistě ještě zmenšuje.

Tato nepoakvrněná generace se nyní dostává do vedoucích funkcí. To je velký psychologický a podle mého názoru dokonce i politický faktor.

Typickým znakem nového způsobu tvěření je přístupnost názoru jiných. Jestliže dnes poděšení redaktori setrvávají u staré praxe a posílají sporné články nebo literární články - nahoru -, dostane se jim obvykle odpovědi: " Rozhodněte sami. Kvůli tomu, abyste rozhodovali, přece sedíte u svých psacích stolů." Někteří si ne to prostě nemohou zvyknout, mají strach před demokracií.

Ale jak je tomu s mládeží, s oněmi 16-20letými, s nejmladšími příslušníky této neposkvrněné generace ? To jsou samozřejmě naprosto odlišní. Jsou někteří cynikové, někteří skeptikové, někteří potencionální byrokraté, kteří sází už ve škole stavějí na odiv státnickou chuť imponovat.

Dnešní mladí lidé jsou však pragmatičtější než naše generace, mají v sobě více logiky než idealismu. Na druhé straně však nejsou prostoupení fanatickým idealismem, který se může zvrhnout v dogmatickou omezenost. Pro ně všechny je typický jeden důležitý znak: odpor vůči falši a prázdným frázím. Jsou prostě alergičtí na hloupé žvanění.

Naši mladí lidé milují svou vlast, trepně se jich však dotýkají nadnesené fráze o této lásce k vlasti - a práves. Nacionalismus je nefascinuje. Chtějí poznat ostatní svět a v rozhovorech se svou si často stěžovali, že u nás neexistuje studentská výměna s ostatními zeměmi. Chtějí by navazovat přátelství se svými vrstevníky v Evropě a Americe. Nebojí se kontaktů s cizinci.

Dnešní absolventi škol se zajímají více o humanitní vědy než o přírodovědné nebo technické problémy. Jejich oblíbeným zpěvákem není Michael Jackson, ale Vladimír Vysockij, který zemřel tak záhy. Nosí květiny na jeho hrob a zpívají jeho písně při kytarě a koflíky znějícím chrapotem se pokoušejí svými mladými hlasy Vysockého napodobit. Mají rádi svou nezávislost, svého svobodného ducha, který se nedá vměstnat do žádného ráme. Proto jim odpouštím, že Vysockij pro ně v jejich stadiu rozvoje znamená víc než Puškin.

Ve vynikajícím románu kirgizského autora Čingize Ajtzenova - A noci delší bývá den - se vypráví legenda, v níž esijští dobyvatelé dávných dob uvěznilí hlavy poražených do kůže čerstvě staženého velbloude.

Oběť pak byla v poušti vystavena slunečnímu žáru. Velbloudá kůže se postupně scvrkávala a svírala se kolem mozku jako palčivě horký pás, který vysekal pasěť. Lidé bez pasěti ztratili svou odvahu, svou hrdost, své národní cítění a stávali se z nich němi otroci, mankurti.

V minulosti byla hlava našeho uměleckého hnutí rovněž upravena do velbloudí kůže všeobecně závazných teorií. Znáš se však nestali němi mankurti, neztratili jsme ani pasěť, ani naše vědomí. Ti nejlepší zástupci našeho umění nadále hájili právo naší společnosti na pravdu a otevřenost, třebaže byli vystaveni urážkám a útokům, které ohrožovaly jejich život.

Otevřenost ve společnosti, v tisku, umění, která se nyní zavádí, nebyla darem bohů. Léta jsme za ni bojovali, někdy jsme vítězili, jindy jsme prohrávali, někdy jsme se zabarikádovávali, ale pak jsme ze stavu obležení opět přešli do ofenzívy.

Někteří ochabli a vyšplhali se na pohostinné provazové šebříky, které jim spouštěly zahraniční helikoptéry. Ale ti, kdo věřili, bojiště nevyklidili, protože věděli, že se o osudu země a jejího umění nerozhoduje v Paříži či New Yorku, ale na její vlastní území.

To, co momentálně probíhá v sovětském umění, bych chtěl definovat jako jakousi - prerenesanci - . Poprvé, co se pasěť sahá, nebyly ve Svazu filmových pracovníků SSSR a ve Svaz spisovatelů SSSR provedeny předešle domluvené volby, přičemž většina řečníků ostře kritizovala byrokratické zasahování do umění a hájila právo umělce na samostatné myšlení.

Do čela těchto tvůrčích svazů bylo zvoleno mnoho někdejších - rebelů -. Prosadili jsme si právo na to, aby o osudu uměleckých děl rozhodovali lidé z naší vlastní profese.

Po volbách ustavil Svaz filmových tvůrců okamžitě komisi, která by měla prozkoumat všechny dříve zskázané nebo archívované filmy a výsledkem bylo, že u deseti filmů bylo povoleno uvedení

do kin. Jedním z těchto filmů je Pokání, snímek gruzínského Tengize Abuladzeho, podle mého názoru mistrovské dílo nejen podle sovětských, ale i podle mezinárodních měřítek, které by si mohlo činit nárok na některou z cen na každém filmovém festivalu.

Tento film má v sobě velmi působivou moderní výpověď, a skutečnost, že ho natočili Gruzínci, jim může sloužit pouze ke ští. Symbolické narážky umožňují Italům rozpoznat ve starostovi rysy Mussoliniho a Latinskoameričanům dejme tomu rysy generála Pinocheta.

Skutečnost, že u tohoto filmu bylo povoleno pranitání, je zárukou toho, že se tak tragické chyby nebudou nikdy opakovat ve společnosti, jež se nerozpakuje o tom mluvit. Ještě před dvěma roky by bylo veřejné uvedení nepředstavitelné.

Mnohé vedoucí funkce dnes zastává nová generace, která není zatížena tragediemi minulosti. Nemá osobní komplex viny kvůli prolévání krve. Uvědomuje si, že společnost se nemůže rozvíjet bez pravdy. To je příznak nadcházející vyzrálosti naší společnosti, jejíž velkolepých vyhlídek v podmínkách otevřenosti a demokracie.

Dalším senzačním filmem je Pljuben aneb Nebezpečné hry Vadisa Abredžitova. Film vypráví o mladém chlapci, který posílá silici polapit zločince a je tedy jakýmsi dobrovolným detektivem.

Oportunistická interpretace tohoto tématu by z tohoto chlapce učinila hrdinu a vzor, který by byl hozen napodobení. Ale název Nebezpečné hry zde není náhodou. Protože tento chlapec je pro takovou zodpovědnost ještě příliš mladý, začne zneužívat své autority. Stane se z něj nebezpečný mladý superman.

To jsou příznaky pokroku v našem umění a v naší společnosti vůbec na cestě ke svobodné výměně názorů, ke svobodě názorů bez omezování velbloudí kůží, pod níž se sartěšují hlavy.

Uvedení hry Mluv v Moskevském divadle M.M. Jerzolovové trvá asi o půl hodiny déle, protože publikum přerušuje herce při společenskokritických pasážích výtrvalým potleskem. V závěrečné scéně předčítá starší kolchoznice projev o výsledcích žni, který pro ni někdo napsal a v němž je mnoho nafouknutých čísel. Přerušuje jí okřesání tejemník strany, patřící k nové vyšlenkové škole. " Zkus to bez toho kusa papíru, řekni to vlastními slovy. Mluv...".

Kolchoznice je zaražena, protože jí bylo vštěpováno, že musí papouškovat pouze slova jiných lidí. Za ní se zdvihají stíny utrýček, její spolubývatelé z vesnice, její děti, a ti všichni jí šeptají: " Mluv... Mluv... ". Žena zápasí se slovy, ale tato slova jí nedokážou přejít přes rty, slzy se jí koulejí po buclatých tvářích.

Dře Diktatura svědomí v Moskevském divadle leninského koreseolu je spontánním dialogem o rozhodujících tézatech moderní doby - o dogmatismu, byrokracii a skutečném revolučním postoji, který nemá nic společného s krutostí vůči - prostýma - lidem, pro něž kdysi byla revoluce provedena.

Vynikající literární senzací je nový román Čingize Ajsmatova, který poprvé v naší literatuře zpracovává náboženský tabu - otázku narkotanie. V tomto románě jde o konflikt mezi intelektuálem a člověkem nevdáleným. Z vnějšího dějového rámce křesťanského románů přechází tento příběh do prvotích dnů křesťanství, promítá se v ličení života vltků a vrací se k současnému zobrazení Ježíše Krista, kterého na uchlém stromě v poušti ukřižují bandité.

Imed po zveřejnění první části tohoto románů v časopise bylo dílo kritizováno - pro flirtování s náboženskými symboly -. Zveřejňování dalších částí bylo zakázáno, ale pokračování vycházelo nakláde s velmi rozsáhle a široce se o nich diskutovalo, jak pozitivně, tak negativně.

Předchozí pokusy sjednotit veřejné mínění na jednom jediném postoji nyní stále více ustupuje názorovému pluralismu. V únes největšího alédežnického časopise JUNGST / náklad 3,5 milionů / zveřejnil Andrej Vozněšenskiij hluboce působivou básně krob, jejíž námětem je drancování krobů v našich únech. Lidé vykrádají zlaté korunky z lebek obětí fasismu v neodradných krobech u Sjaferopolu.

Listopadové vydání časopiseu ZNAMJA zveřejnilo básně Vladimír Kornilova, který byl před 10 lety vyloučen ze Svazu spisovatelů a místo aby emigroval, nepřítivě čeká na zůnan, která konečně nastala.

Vedení populárního sovětského časopiseu OGOŇOK převzal ukrajinský básník Vitalij Korotič, člověk z postalinovské generace;

jedním z jeho prvních kroků bylo zveřejnění článku nového prvního tajemníka Svazu spisovatelů SSSR Vladimíra Karpova, který literárně rehabilitoval básníka Mikolaje Gumiľova. Gumiľov byl v roce 1921 zastřelen pro účast na kontrarevolučním spiknutí.

NOVYJ MIR, literární časopis udávající tón, vede poprvé spisovatel, který není ve straně Sergej Zelygin. Odvážně se spolu s ostatními spisovateli postavil proti nebezpečnému plánu obrátit tok severosibiřských řek na jih. Rozhodnutí vlády zastavit tento progres navzdory vysokým investicím, které již byly vynaloženy, nemá v historii obdoby.

Časopis MOSKVA ohlásil blízké zveřejnění Psího srdce Michails Bulgakova, jež kritikové věrní linii považovali za hanobpis proti socialismu.

Populární spisovatel Anatolij Rybakov spojil své 75. narozeniny s velkým tvůrčím činem. Uzavřel dvacetiletou práci na obrovském společenskohistorickém románě Děti Arbatu, který líčí Moskvu třicátých let. Považují tento román za vůbec nejživější Stalinský portrét, protože nebyl vykreslen ani ze slepé zášti, ani ze slepé lásky, ale se silou hodnou Shakespeara. Tento román zpřístupní obrovskou neznámou oblast naší historie.

Prozaik patřící k té generaci, Anatolij Prištavkin, napsal drobný lyrický příběh Zlatý aráček zůstal přes noc. Tento příběh nesáže člověk číst bez slzí: líčí nespovedlivou deportaci kavkazských národů Čečenů a Ingušů ze války, krutost vzájemné pomsty a něžné přátelství mezi ruskými a čečenskými sirotky uprostřed nespočetného krveprolití.

Rok 1987 je tedy pro naše umění nesporně slibný. Bude-li všeobecný rozvoj demokracie a otevřenosti pokračovat tak jako dosud, stane se snad z této preressance našeho umění renesance plnokrevná.

Nové problémy sociální demokracie

Mladí lidé u nás již ve velké většině nevědí nic o sociálně-demokratickém hnutí, ani o straně, která na těchto názorech postavila svůj program. Nevědí, že byla první dělnickou stranou v českých zemích a to navzdory papouškování o této otázce na všech stupních škol. Ještě daleko méně z nich ví, že existence této politické strany byla potvrzena v Košickém vládním programu, který se stal základem pro politické uspořádání po roce 1945. Jako pak jediná strana přestala zanedlouho existovat v důsledku násilného, bolestného sloučení s dnešní Komunistickou stranou.

Sociálně demokratická strana však existovat nepřestala i přes masovou perzekuci jejích členů a přes mimořádný ideologický boj nejen proti straně své, ale i proti jejím myšlenkám a odkazům. O tom je tento článek.

Ať se na mne nezlíbí přátelé s křesťanskó-demokratickými zaměřením, ale pevně věřím, že její význam a úkol se teprve objeví v okamžiku politických reforem, které jsou i u nás zcela nezbytné a historicky nevyhnutelné. Jde o demokratickou alternativu k zrazenému a pošpiněnému marxismu, který však je a trvale zůstane v otázce sociální nepřekonatelný;

Když na sjezdu svatocerkétském v Praze-Břevnově roku 1878 zahájila čs. sociálně demokratická strana dělnická organizačně činnost, začaly pronikat světem ideje Marxova vědeckého socialismu. Z nich vznikl také první politický program strany. Byly to zásady třídního boje, k nimž se strana přihlásila, neboť nebylo jiné cesty v době neústupnosti tehdejší moci. Ovšem od samého založení strana měla na paměti i demokratické principy, které jí určovaly využití všech forem parlamentarismu a násilný boj používat pouze v případě nemožnosti demokratické formy.

Sociální demokracie nesla čestně svůj bojový štít. Ještě do první světové války prodělala ostré represe. Ovšem od svého počátku nešlo pouze o boje sociální, ale i o politické zápas, z nichž snad největší byl o všeobecné, rovné a tajné právo hlasovací v letech 1904-1905.

Po rozpadu Rakouska-Uherska v roce 1918 připadl straně úkol budování nového samostatného státu československého. Strana si i na tomto poli získala čestné, nepopíratelné zásluhy, častokrát za cenu obětování zásadních programových požadavků politických,

ale nikdy ne na úkor politické čestnosti a poctivosti. Strana se stala a zůstala zásadně elementem tvůrčivým, budujícím, které nesla odpovědnost a odsítala zcela důsledně planý radikalismus, rozbiječství se každou cenou a poplatnost cizím ideologiím, které již měly s marxismem jen velmi málo společného.

Čs. sociální demokracie nekapitulovala ani v těch nejtěžších dobách existence. V prosinci 1938 přerušila svou " oficiální " existenci stranickou, přešla organizovaně do Národní strany práce a připravila již tehdy celou stranu na ilegální boj. Přebudovala postupně svůj aparát na podzemní hnutí, které pak pracovalo a bojovalo přes všechny nesmírně těžké oběti v domácím i zahraničním odboji.

Po osvobození republiky strana připravila svůj manifestační sjezd v pořadí XX., který vypracoval nový program na podmínky změněné politické situace po 2. světové válce. Tento program se stal základem práce strany až do její násilné likvidace. +/

V období let 1945-48 stáli v čele strany tři muži, kteří vtiskli svými postoji a nakonec i osudy straně nerasazetelnou stopu. Byli to: Zdeněk Fierlinger, Václav Majer a Bohumír Laušman. Velmi stručně lze říci, že především na Z. Fierlingerovi a B. Laušmanovi se projevil celý tragický proces roku 1948. Z. F. se stal aktivním spoluvůdce likvidace strany a poslušným plnítelem všech mocenských a politických opatření likvidace strany po únorovém puči. B.L. po dlouhém věhání setrval v tzv. obrozené vládě i nad únosnou mez, později po útoku se zapojil s mimořádnou energií do boření mýtů a hledání obrody sociální demokracie, především v Jugoslávii. Jeho konec je více než-li smutný. Byl z Vídně unesen do Prahy, kde byl vězněn v Ruzyni až do podivného konce v roce 1963, jako jeden z nejnebezpečnějších nepřátel moci. ++/

Politický svěr, ale ani politická strana se neskládá pouze z osob, byť by byly sebezajímavější a sebedůležitější. Ač to bylo cílem a přáním pučistů, myšlenky sociálně demokratické prostě nezizely ze světa po násilné likvidaci strany po roce 1948. To se ukázalo především výrazně v roce 1968, kdy došlo ke spontánnímu zakládání přípravných výborů strany v řadě závodů ze jediným cílem, připravit znovuoživení strany. A v této době bylo vynaloženo mimořádné úsilí, dosud nezhodnocené a nedocenené ze strany komunistické za účelem zabránění obnově strany, která má i dle Košického vládního programu pracovat v Československu. Toto úsilí bylo jak záku-

lisní, tak i nátlakové, forscu výhrůžek, slibů a dokonce proseb, až vlivem událostí k plánované obnově nedošlo. Pouhý propočít pro-
váděný odhadem vedl v té době k závěru, že by do nové obnovené čs.
strany sociálně demokratické vstoupila minimálně 1/3 členů stávající-
cí Komunistické strany, tedy přibližně stejný počet, kolik tato
strana v roce 1948 pohltila a zcela nových členů by mohla získat
přibližně kolem 300-500 tisíc, především z řad mladých dělníků a
techniků. To by i při zachování limitů Košického programu nutně mělo
za následek docela jasně konec monopolu soci KSČ.

Podívejme se nyní na vývoj Čs. sociální demokracie po úncru
1948. V té době většina ústředních funkcionářů SDS / soc. dem. /
emigrovala a ve spolupráci s Labour party a SI +++/ vytvořili v roce
1950 exilovou SDS Československa. Tato byla dle oblastí rozdělena
na zemské organizace Anglie, Beneluxu, USA a Kanadu. Do funkce před-
sedy byl zvolen bývalý tajemník ÚVV / ústřední výkonný výbor / SDS
Vilém Bernard a do funkce jednatele Václav Holub. Sekretariát SDS
měl v té době sídlo v Anglii.

V roce 1951 byla při SI ustavena " Socialistická unie zemí
střední a východní Evropy " / SUCEE /, která sdružovala emigranty
z Bulharska, Rumunska, Ukrajiny, Maďarska, Jugoslávie, Estonska,
Polska a Československa, kteří byli členy bývalých socialistických
a nebo soc.-dem. stran těchto států. Do funkce předsedy SUCEE byl
zvolen na doporučení Labour party Vilém Bernard.

Koncem 50. a začátkem 60tých let došlo ke změně postojů SI k
zemím tzv. reálného socialismu / v té době ještě k zemím socialisti-
ckým /. Rovněž exilové SDS přijala nové koncepce činnosti. Na
hemburské konferenci SUCEE, které se konala ve dnech 11.-12. 7. 1959
byla přijata rezoluce, ve které se pro země socialistického bloku
požadovalo: - demokracie bez jakýchkoliv výhrad

- účinná obrana občana nemezdně pracujících a spotřebi-
tele vůči státu a ostatním monopolům
- hospodářské plánování, které by zaručilo rovnoměrný
rozvoj hospodářského života a spravedlivé rozdělení
národního důchodu
- nezávislost odborových svazů a jejich právo jednat
jménem pracujících o mzdách
- státní vlastnictví velkých průmyslových podniků a
ponechání malých a středních podniků soukromé inici-
ativě.

O této rezoluci SUCEE o " Soc. alternativě pro východní Evropu " se rovněž hovořilo na sjezdu SI / 14.-17.7. 1959. v Hasburku /. Sjezd přijal rezoluci zdůrazňující " právo na svobodu a sebeurčení evropských národů, které jsou pod cizí nadvládou a komunistickou a nebo fašistickou diktaturou ".

K zvýšení působení exilové SDS do ČSSR bylo s Výborem pro svobodnou Evropu projednávána s představiteli exilové ÚVV Vilísem a Bernardem a dalšími, situace s obnovením vydávání soc. dem. tisku - Právo lidu -, které mělo být ilegálně dopravováno do ČSSR. Právo lidu mělo vycházet jako měsíčník a tisk měl být zajišťován ve Vídni. Avšak vzhledem k rozporům finančního rázu nebylo toto usnesení realizováno.

Význačným předělem dalšího vývoje se stalo jednání ve dnech 21.-23. 9. 1973 ve švýcarském Retschue am Vierwaldstättersee v odborovém domě švýcarského Svazu dřevařských a stavebních dělníků, kde se uskutečnil sjezd Čs. soc. demokracie v exilu. Přítomno bylo 26 delegátů, zástupců 6 západoevropských zemských organizací, USA a Kanady. Za vedení SI se sjezdu účastnil člen ÚV francouzské soc. strany Christian Hernu. Cílem bylo vytvoření jednotné exilové organizace s programem, který by spojil zájmy tzv. staré emigrace / po únoru 1948 / a nové emigrace / po srpnu 1968 /. Dále si vytkli představitelé exilové SDS za cíl využít nové vlny emigrace k rozšíření členské základny. Z tohoto důvodu byly v organizačním řádu přijaty závěry ke zkvalitnění činnosti exilové SDS, a to jak směrem k emigraci, tak i směrem do ČSSR. Závěrem byla přijata rezoluce, která byla rozdělena do čtyř částí:

- zpráva pro tisk
- poselství průkopníkům svobody v SSSR
- rezoluce pro SI
- rezoluce určená evropské konferenci v Ženevě

V tomto období byla snaha exilové SDS zaměřena k dosažení přijetí za řádného člena SI.

Po tomto sjednocení exilové SDS došlo však k prudké diskusi a k vnitřnímu rozdělení na dvě křídla. Pro zjednodušení je označím jako pravé a levé. Levé reprezentovali členové jako Přemysl Janýr, Karel Jezdinský, Josef Jiša, Radosír Luža a Ota Filip. Jejich snahou bylo, jakožto vesměs posrpnové emigrace, dále spolupracovat s reformisty a eurokomunisty, např. s Pelikánem. Pravé, které představuje Bernard a vesměs poučnové emigrace pracovníků SDS se staví

desti výrazně proti této spolupráci. Rozpory se k velké škodě věci velmi vyhrotily, takže vedení SI prostřednictvím Bernarda při jednání s představiteli exilové SDS otevřeně prohlásilo, že pokud se nepodaří konflikt urovnat, budou jim jako organizaci nastaveny všechny druhy finanční pomoci.

Povšimněme si blíže těchto rozporů, neboť se zdá, že část těchto problémů je typická pro celou naši emigraci.

Jedná se především o rozpory: - v programových otázkách

- osobní rozpory
- ve vztahu k reformním komunistům / Pelikán, Mlynář /
- ve vztahu k emigrantským organizacím a spolkům
- vztah k samostatné slovenské exilové SDS založené posrpnovým emigrantem dr. F. Vidrou.

V ovzduší prohlubující se ideové roztržky byl svolán ve dnech 20.-21. 8. 1983 sjezd exilové SDS, který se opět uskutečnil ve Švýcarsku v Curychu, v budově katolické instituce "Laudus Akaemia". Sjezdu se zúčastnilo 91 delegátů, kteří byli vybaveni plnými mocemi jednotlivých zeseckých organizací. Podle stavu členské základny k 31. 7. 1983 měla exilová SDS 489 registrovaných členů.

Úvodní referát měl V. Bernard, který hodnotil čs. SDS v ČSR od roku 1945 do brněnského sjezdu v roce 1947 a jeho důsledky pro SDS. ++/. Podstatnou část referátu věnoval situaci "nezávislých socialistů" v ČSSR, které na sjezdu zastupoval dr. Jan Tešar a Vendelín Komeda / signatář Charty 77, který se v roce 1980 vystěhoval do NSR / a situaci bývalých členů SDS. Kritizoval vztah SI k soc. dem. emigraci, které byro SI po zrušení SÚKKE upírá právo zaujmout plnoprávné postavení v SI a dává přednost přednost komunistům a eurokomunistům ze skupiny kolem Pelikána a Listů. Jako jeden z hlavních záměrů v další činnosti požadoval, aby se exilová SDS zabývala otázkou sírového hnutí v souladu s postojem SI. Poté vystoupil ústřední tajemník exilové SDS dr. Karel Hrubý, který uvedl, že vlivem krizové situace ve straně se představenstvo strany scházelo v letech 1974-1981 pouze jednou ročně, a uvedl i další příklady projevů určité krize.

V průběhu diskuse k předneseným referátům všichni diskutující odsázili spolupráci s tzv. reformními komunisty a eurokomunisty a

jako jeden z hlavních cílů pro nově zvolené vedení strany vytyčovali nutnost přesvědčit orgány SI a její členské strany, že jejich jediným partnerem pro spolupráci může být pouze exilové vedení SDS.

V diskusi s referátem o tiskovém orgánu strany "Právo lidu" vystoupil odpovědný redaktor Jiří Loewy. Konstatoval, že vyšlo nulté číslo ke stému výročí strany / 1978 / v nákladu 2.000 výtisků z dotace nadace SPD Friedrich Ebert Stiftung. Tisk měl finanční těžkosti koncem roku 1982, ale došlo k jejich vyřešení vznikem soukromého nakladatelství Pol-Verlag, z jehož zisků se Právo lidu bude dále financovat. V současné době je Právo lidu na třetím místě co do počtu výtisků emigrantských časopisů po Listech a Svědectví.

V závěru tohoto důležitého a dosud posledního sjezdu SDS byl zvolen 30ti členný ÚVV SDS. Do funkce předsedy byl zvolen V. Bernard první místopředseda a výkonný tajemník je dr. Karel Hrubý.

Čestným členem ÚVV byl na návrh J. Loewyho zvolen i ing. R. Battěk.

Na doporučení J. Loewyho a dr. Pfaffa sjezd přijal za nového člena dr. Ivana Svitáka, / spoluzakladatele KNU v roce 1968 / i přes námítky Hrubého a Bernarda, že jde o bývalého aktivního člena KSČ.

Jako základní dokument činnosti přijal sjezd "Programové prohlášení", "Prohlášení k domovu" a "Rezoluci o ochraně životního prostředí" a nový Organizační řád.

Po sjezdu SDS do jisté míry rozpory poklesly, i když na samém sjezdu se projevilo jakési vítězství pravice tím, že do nového ÚVV nebyl zvolen nikdo z tzv. levice / Luža, Janýr, Srnec, Souček, aj. /

Z krátkého přehledu je patrné, že emigrantské vedení SDS se nedokázalo zbavit řady rozporů a problémů, které se vytvořily jednak dlouhou dobou pobytu v zahraničí- tedy odtržením od některých vývojových změn, které si vynutil život a rozpory sezi ponorovou a posrpnovou částí SDS přetrvávají i nadále, což navíc oslabuje pozici strany jak v emigraci, tak i doma. Na druhé straně je jasně, že vývoj ukázal, že cíle a ideály SDS nezastaraly a neodešly na esetiště dějin, ale že jsou živé a perspektivní. A to zdaleka ne jen na Západě, kde řada soc. dem. stran je buď u moci a nebo v politické opozici, ale často tvoří rozhodující složku politicky organizovaného obyvatelstva a navíc aktivního, ale že je

velmi přitažlivé a perspektivní pro obyvatelstvo našich zemí. Především dělaická třída, která byla po léta zpracovávána ideologií komunismu se vymanila plně z této ideologie, ale přesto si přeje demokratický socialismus i pro budoucí vývoj. A v tom je historická perspektiva SDS u nás. Strana pevně stojí na principech sociálních a demokratických, a v tomto spojení je východisko z naší současné krize.

Boleslav Kastner

- +/ Pokud je mi známo, dosud žádný historik se seriózně nezabýval historií soc. dem. strany a celého hnutí. Bylo by velmi vhodné, aby se touto problematikou zajímali především historici v emigraci a především ti, kteří se přímo k soc. dem. hlásí, jako např. dr. Pfaff.
- ++/ Je více než-li smutné, že o této osobě SDS nevydala žádnou monografii. Ani vlastní práce B. Laušmana se nedočkalý nového souborného vydání.
- +++/ SI - Socialistická internacionála, která sdružuje celosvětově všechny sociálně demokratické a nebo socialistické strany
- ++++/ Na brněnském sjezdu SDS v roce 1947 došlo k dočasnému překlepu rozporů mezi levým a pravým křídlem ve straně a v politické linii převládí jiskýsi střed, reprezentovaný právě B. Laušmanem.

Nikaragua - minulost, současnost a budoucnost, II. část

V době kolonizace území dnešní Nikaragui Španělé došlo téměř k vyhubení původního indiánského obyvatelstva. Zcela bylo vyhubeno na Tichomořském pobřeží, kde poséřné rovina a rozsáhlé plantáže. Naopak na pobřeží Atlantském, kde jsou vysoké hory a málo prostupná džungle se dosud určité část původního obyvatelstva uchovávala.

Jedná se především o kmeny Miskitů a Misurů, které obývají hraniční pásmo přilehlé k honduraské hranici. Celkový počet příslušníků obou kmenů nepřesahuje 300 tisíc členů. K tomu je nutné připočítat příslušníky menších kmenů a misionáře hojně usezené v této oblasti.

Celkový počet indiánů včetně misionářů v celkové populaci Nikaragui je odhadován na 600 - 800 tisíc a to v době, kdy přibližný počet obyvatel země je okolo 3,5 mil.

Obyvatelstvo Nikaragui je z velké většiny věřící. Nejpočetnější je římsko-katolická církev, ale v některých okrajových částech země především v džungli mezi původním obyvatelstvem získali značnou popularitu protestantská misionářská. Nejrozšířenější protestantskou církví v zemi je tzv. Moravská církev, nazývaná tak podle místa zrodu. +/

Víra je v Nikaragui velice živá a praktická. Snad největší v celé Jižní Americe, ale rozhodně nejživější v celé střední Americe. Biskupové, kněží i pepež se zde těší mimořádné úctě, především mezi rolnictvem a zemědělskou chudinou. Není možné, aby žádná vláda, žádný politik, který se chce udržet v zemi u moci a být populární, se postavil otevřeně proti církvi. To si velice rychle uvědomili také sandinové. Od svého založení se ideově jednoznačně hlásili k marxismu-leninismu. Ale okolo roku 1976, na radu svého Fidela Castro který byl jejich inspiračním zdrojem a zároveň dočasným vojenským technickým a materiálovým, se počali vyjadřovat velmi zdrženlivě. Její své vlastní jednotky podřídili sjednocenému velení, kde měli ovšem jasnou převahu jak početní, tak i taktickou. Upravili spojení a neserxistickou opozici, kde v nepodstatných otázkách ustoupili a navíc si udrželi kontrolu nad vojenskými aparátami. V té době také začali jednoznačně slovně prohlašovat, že jsou pro demokracii, pro pluralitní společnost, svobodné volby, neangažovanou zahraniční politiku a snížené hospodářství. Ještě před získáním vojenského vítězství pozvali do svých politických, ale i vojenských štábů některé

osobností z řad nemarxistické opozice a začali zcela veřejně vyhlášovat úctu k náboženství a prohlašovat, že vytvoří vládu v níž budou spolupracovat revolucionáři s křesťany. Krátce po získání vojenské moci také pozvali do vlády 4 katolické duchovní a povolili širokou distribuci bible. Cíl sandinovec byl však zcela odlišný. Tím bylo prosazení ateistického ideologického přesvědčení, marxismu-leninismu a všech ostatních prvků diktatury proletariátu.

Že tento cíl nebyl přijat dodatečně nebo, že se nevyvinul tzv. přirozenou cestou ukazuje známy "vánoční protokol", jež byl přijat v prosinci 1979 jako soukromý protokol národního sekretariátu propagandy a politické výchovy FSLN, k jehož prosezení došlo zcela náhodou poté, kdy byl prozrazen a měl být stažen. Protokol zcela jasně dokazuje, že sandinisté pojali úmysl postupně obsah křesťanské víry zpolitizovat a tuto manipulaci a přesvědčování věřících současně utajovat. Navenek se však sandinisté dále snažili, aby jejich převé zasvězení nevypadalo jako proticírkevní.

Sandinisté se prohlašovali a dosud prohlašují za revolucionáře, kteří ztělesňují hodnoty a principy křesťanské a to dokonce mnohem více, než-li ti, kteří jsou dle jejich názoru křesťany jen podle jména. V politickém vyjádření jsou křesťany, kteří se snaží uplatnit křesťanské zásady zde na zemi, především v sociální oblasti. Opírají se o tzv. teologii osvobození, a přitom prokazují své křesťanství pouze tím, že přizvali do vlády "Křesťany-revolucionáře."

K pochopení celé problematiky tzv. Křesťanů-revolucionářů a teologie osvobození, jako velcí nebezpečného náboženského bludu, je nezbytné se seznámit s vývojem uvnitř katolické církve v Latinské Americe. Křesťané-revolucionáři jsou v Nikaragui jak mezi katolíky, tak i mezi evangelíky, ale zde relativně méně.

Začátek tohoto procesu nastal zhruba v roce 1968, kdy biskupská konference v Medellinu dala větší prostor pro spravedlnost a sociální záležitosti. Od té doby se rozdělili křesťané v Nikaragui, podobně jako v ostatních státech Jižní Ameriky zhruba na tři proudy.

První proud je označován jako konzervativní. Křesťané-konzervativci mají k tomuto novému důrazu značnou nedůvěru a dávají přednost

jakémsi status quo. V Nikaragui patřila ke skupině konzervativců do roku 1970 katolická hierarchie a některé protestantské skupiny. Několik nejznámějších konzervativních osobností mezi katolíky vedlo v šedesátých letech výchovné instituce jako např. Středoamerickou universitu. Patřil mezi ně např. jezuitský kněz Fr. Leon Pallesis.

Druhý proud lze nazvat progresivní. Křesťané-progresivisté vítají větší zdůraznění sociální spravedlnosti a zasazují se doboes o lidská práva, především u chudých lidí. Lze u nich najít snahu nalézt specificky křesťanskou odpověď na všechny problémy, které dnes před sebou svět má, především pak v otázce ekonomické a sociální. Tato odpověď nemá být kapitalistická, ale ani nekomunistická. Tato skupina našla již počátkem 70tých let svého představitel v katolickém arcibiskupovi Managuí, Migueli Obandovi Brevovi. Jde o člověka, který uvítal odklon církve od dosavadní konzervativní linie, což asi způsobilo jeho mládí, neboť pocházel z chudé rodiny s indiánskými a mulatskými předky.

Třetí proud lze označit bez nadsázky jako radikální. Tato skupina přešla od progresivního smýšlení až k obhajobě marxistické revoluce, jako jediné cesty vedoucí ke skutečnému osvobození. Tato skupina nabyla v Latinské Americe určitější podoby na počátku sedesátých let pod jménem: "Křesťané pro socialismus". Křesťané revolucionáři začali jako malá skupinka složená převážně z univerzitních studentů, kteří se vážně zapletli do sandinistyvedené guerilly. Ještě z jejich vůdců byl Fr. Uriel Molina. V letech po vítězství organizovali skupiny, které si říkaly "Reflexe". Zde si osvojovali marxistickou teorii jako klíč k pochopení stávající sociální a politické situací, i k její změně. Jak se blížil konec Somozova režimu, začalo se upisovat tomuto přístupu stále více kněží včetně členů řádů. Činili tak pod vlivem nejradikálnější větve, tzv. teologie osvobození.

Pád Somozova režimu přivítaly všechny skupiny obyvatel. Nikaragujská biskupové pod vedením arcibiskupa Obanda vydali pastýřský list, označující revoluci za: "příznivou příležitost, jak uskutečnit program církve pro chudé". Vyjádřili dokonce souhlas se socialismem, pokud socialismus znamená skutečné znovurozdělení sociální bohatství lidu, a pokud nejde o změnu, která by z lidu učinila nástroj politické moci.

Křesťané-radikálové však měli jiné představy o ideální společnosti. Vzhlíželi ke Kubě jakožto k inspirujícím modelu sociální

proměny a vůbec nepřihlíželi k totalitnímu charakteru marxistického způsobu vlády. Pod vedením sandinistů se rozhodli zpolitizovat evangelium a rozdělit církev.

Brzy po vítězství revoluce začali přijímat hmotnou i personální pomoc ze zahraničí ve prospěch center pro "teologickou reflexi", která hájila syntézu marxismu a křesťanství. Postupně byla vytvořena celá řada takových center, které byly bohatě vybaveny. Jen námkou je možno uvést:

CAV / Centro Antonio Valdiviaero / - katolické s jistou skusenickou tradicí

CEPAD / Centro de Promoción y Desarrollo / - protestantské

INCA / Instituto Histórico Centroamericano / - jezuitské

INIES / Nacional de Investigaciones Económicas y Sociales / - formálně nekonfesní, ale ve skutečnosti řízené zahraničními jezuitami. ++/

Ve výuce těchto skupin se nepřetržitě opakuje tvrzení, že chce-li být člověk celým křesťanem, musí být zcela oddán socialistické revoluci. Ovšem o tomtéž hovoří sandinističtí vůdci. Politicky se dokonce toto tvrzení projevuje v tom, že ti křesťané, kteří nejsou členy FSLN, nejsou považováni za skutečné křesťany. Oddanost jedné politické straně, v tomto případě FSLN, která je prokazatelně nepřátelská jak křesťanství, tak i demokracii, se stala rozhodujícím, nejdůležitějším kritériem k rozlišení mezi skutečnými křesťany a nekřesťany. Komukoliv chybí tato oddanost, je nepřitelem lidu, zejména se ovšem FSLN považuje. Ale nestačí jen to, že údajně jsou odpůrci považováni za nekřesťany a nepřátele lidu, ale podle zvrácené teorie jsou považováni za nepřátele Krista.

Přijetí tohoto stanoviska mělo oslabit odpovědnost sandinistů za náboženskou perzekuci, prováděnou systematicky na nensandinovských křesťanech a to jak jejich šikanováním, tak i represemi.

Oddanost FSLN, kterou káží křesťané-revolucionáři je absolutní oddaností. Španělský teolog Fr. Juan Hernández Pico napsal: "Pro křesťana není jiné cesty, jak ukázat svoji víru v království Boží než to, že je sám absolutně oddán hospodářskému plánu - tj. sandinistické revoluci". Ježíš sám je přizpůsobován této představě tím, že je označován za přítele chudých a nepřitele bohatých, za prvního revolucionáře. Avšak těmto fanaticům ani to nestačí a tak "křesťané revolucionáři" prohlašují, že křesťanství potřebuje "zprostředkování" mezi teorií a revoluční praxí, a toto zprostředkování může provádět pouze marxismus. Vyvořila se teorie o dvou církvích.

Jedna církev - " chudých " nebo-li také " lidová církev " / pro-sandinovská / a církev " bohatých " - instituční církev, které je reprezentována především biskupy.

Na základě této dvoučlennosti a v dohodě s ministrem vnitra Tomase Borgeem rozpoutali " křesťané-revolucionáři " kampaň, směřující k diskreditaci katolické hierarchie. Z počáteční, celkem mírné kritiky brzy přerostla kampaň do nevybíravých útoků a represí. Rovněž některé z protestantských církví, které v Nikaragui pracovaly se staly terčem útoků sandinovců a křesťanů-revolucionářů. Jsou označovány za nástroj imperialismu a prodlouženou ruku USA.

Úspěch sandinistické strategie, která využila revolučních křesťanů k rozdělení a oslabení církví, umožnil vládě zasáhnout proti některým newarxistickým křesťanům přímo a velmi nevybíravě. Prvními skupinami, které se staly cílem útoku, byly slabší, rozdělené a společensky málo vlivné organizace, zejména protestantské.

Prvními křesťany, kteří se stali obětí otevřeného vládního nepřátelství, byli misionáři moravských bratří, kteří působili v odlehlých oblastech země u pobřeží Atlantického oceánu. V oblastech, kde právě žijí Miskitové a další indiánské menšiny. Během více než-li stoletého misijního působení vybudovali moravští bratři prakticky všechny kostely, školy a nemocnice právě pro Miskity. Krátce po vítězství revoluce však sandinisté začali moravské bratry pronásledovat a snažili se misionáře nehredit svými politickými aktivisty, z nichž navíc byla většina Kubánců. Po nepokojích, které následovaly a které byly vyprovokovány, sandinisté několik misionářů zatkli, jednoho zabili a další vypověděli. Navíc byli moravští bratři označeni za agenty CIA.

V březnu 1982 dala vláda jasně najevo, že připravuje rozsáhlejší perzekuci sandinistických náboženských skupin. Barricada / oficiální orgán FSLN / otiskl 3. března článek, kterým byla zahájena celá série podobných, ve kterém napadl a zesměšnil sektu Svědků Jehovových. Ale nebezpečnější bylo, že je označil také za agenty severoamerického imperialismu. Novinářská kampaň však předcházela přímým akcím, k nimž pak docházelo neustále.

Ještě krátce předtím / v roce 1981 / došlo k zastavení po léta vysílaného televizního přenosu mše, sloužené managujským arcibiskupem. Později dochází k prudkým restrikcím vůči jediné katolické vysílačce, Rádio Católica. Poslední nezávislý prostředek komunikace, list La Prensa, který hájil zájmy církve velmi umírněně, byl dán pod velmi přísnou cenzuru, občasné zastavován a po vyhlášení vy-

jimečného stavu dne 15. března 1982 / měl platit pouze jeden měsíc, ale byl neustále prodlužován, takže vyjimečný stav je v Nikaragui zcela typickým jevem / došlo k úplnému zastavení vysílání Radia Católica. Později došlo i k likvidační listu La Prensa. Dále sandinisté nařídili, aby homilie a kázání církevních představitelů byly cenzurovány předem.

Uvedené opatření umožnila revolučníma křesťanům vystupňovat útoky na biskupy, kněze a věřící a to v tisku, rozhlasu i televizi přičemž bylo zakázáno jakýmkoliv způsobem odpovídat.

Ovšem nestačily pouze útoky slovní, ale došlo i k útokům fyzickým. První se odehrál koncem roku 1981, kdy sandinistický dav házel kamení po biskupovi z Juigalpy Paulu A. Vegovi, který vycházel po mši z kostela. O několik týdnů později dav chátřů v Managuí rozbil okna a přepadl pneumatiky džípu arcibiskupa Obanda. Další útoky na sebe nenechaly dlouho čekat. Dne 13. ledna 1982 došlo k vypovězení severoamerických katolíků, tří řádových sester a dvou kněží.

Ruku v ruce s útoky na církve však docházelo k útokům navšechny, kde nepodlehli fanatismu a marxismu. Nejprve došlo k honbě a likvidaci disidentů. V dubnu 1981 byl uspořádán hon v ulicích Managuí na členy politické strany MDN / Movimiento Democrático Nicaraguense /, kteří řádně požádali o povolení uspořádat veřejnou schůzi, kterou zaručili nové zákony.

CEPAD zase požádal o povinné vysídlení tisíců Miskitů jako naplnění plánu " zajištění práva miskitského lidu na život ", ačkoliv právě proti tomuto plánu sandinistů, který se rovnal genocidě indiánských kmenů, vystoupili i někteří jejich přátelé. Jaký div, že postupně z Nikaragui uprchlo minimálně 150.000 Miskitů, podle některých zdrojů jde o více než-li 200.000 indiánů.

Po květnu, kdy byl poprvé vyhlášen vyjimečný stav, úřady v rychlém sledu zkonfiskovaly modlitebny moravských bratří, adventistů, mormonů a svědků Jehovových. Všechny tyto skupiny byly stereotypně označeny za agenty CIA. Ministr vnitra T. Borge se v televizním projevu vrátil k výpadům proti katolické církvi a označil arcibiskupa Obanda za Antikrista. Následovala pak označení v jiném veřejném projevu všech protestantů za zrádce, což předem shromážděný dav na pokyn přijal jako výzvu k útokům a okupaci všech protestantských kostelů a církevních budov.

Po zřeknutí uveřejnit dopis papeže Jana Pavla II, nikaragujský biskupům ze dne 31. 7. 1982 došlo k mimořádně vážné provokaci.

Dne 11. srpna 1982 oznámila vláda veřejnosti, že jí nepohodlný sluvčí biskupské konference, otec B. Carballe byl přistižen při sexuálním deliktu. Následující večer o tom sandinovská televize vysílala dokumentární pořad. Byly v něm záběry, jak policie odvádí nahého a krvácejícího otce Carballe z jednoho domu v rezidenční čtvrti Las Colinas a jak se mu dav předem shromážděných lidí posmívá. Kněze pozvala do domu jedna žena, která byla členkou jeho farnosti s odůvodněním, že naléhavě potřebuje jeho pomoc. Když vstoupil do domu, objevil se muž s pistolí, který přinutil obs, aby se svlékli. Okamžitě dorazila policie a kněze vyvěkla na ulici, kde se již stačil shromáždit dav sandinovečů. Pohotově zde byli také reportéři vládního tisku a přirození televize. Vláda prohlásila, že šlo o čistou nehodu. Vládní tisk uveřejnil fotografii muže s pistolí a tvrdil, že jde o manžela oné ženy. U soudu se však ukázalo, že o manžela, ba ani příbuzného nejde. Ale jakékoliv informace o této skutečnosti, jakož i další důkazy pro nevinu kněze se nejen nesešly publikovat, ale byly potlačovány i během soudního procesu.

Asi o rok později z Nikaragui uprchl do USA agent výzvědných služeb sandinistů Miguel Bolaños, který uvedl spolu s patřičnými důkazy, že celá akce byla předem naplánována a dokonale připravena. Navíc uvedl jednu zajímavou epizodu, že totiž celou akci přímo sledoval ministr vnitra T. Borge a policejní šéf Managui Lenin Carma / s přílehlavým jménem / z komicnu se zastřešenými okny.

Vreholem bylo, jak se vláda postavila k návštěvě papeže Jana Pavla II. v Nikaragui. Ponecháme-li stranou rozporuplné a ne zcela jasné fakty, pak zbývají neprosto prokazatelné údaje:

- sandinisté nedovolili, aby prostí katolíci, dělníci a rolníci se dostavili na uvítání papeže. Přijet směl pouze oficiální přivítací výbor a tzv. Výbor obrany.
- sandinisté zabránili lidem shromažďovat se na místech, kudy měl papež jet. V Managui policie vypálila varovné dávky ze samopalů nad hlavy shromážděných v místě, kde měl papež hovořit. Uvolněné místo zaujali agenti sandinistů s patřičnými pokyny.
- televizní štáb společnosti ABC z USA byl zadržen a policie zabavila exponované filmy.
- Jan Pavel II. byl v Managui nepřetržitě přerušován během svého kázání, ale během vše výkřiky a skandování politikých hesel. Ke skandování agentů se připojilo i 9 členů sandinistického Národního direktoria / včetně T. Borge a D. Ortegy / a se zatátnými pěstmi skandovali heslo " Moc patří lidu ".

Tyto incidenty nebyly žádnými spontánními výbuchy lidového

hněvu, jak se je snažila před světem vydávat vládní propaganda, ale pečlivě připravenými akcemi. A nebylo to ani pár výstřelků příliš horlivých členů FSLN, nýbrž akce, na jejichž průběhu šlo účast celé vedení FSLN.

Promerxističtí křesťané, reprezentující tzv. " církve chudých" obdrželi navíc štědrý pomoc z mezinárodních zdrojů, zatímco katolické církve a všechny soukromé instituce / včetně politických stran / měly zakázáno dekretes ze srpna 1982 přijímat jakoukoliv pomoc a nebo dary ze zahraničí. Jedním ze zdrojů podpory těch, kteří se přimlouvají za sloučení marxismu a křesťanství je Světová rada církví. Ta v dubnu 1983 nepříkřad poskytla středisku Centro Valdívieso 176.000,-dolarů. Roku 1981 věnovala Světová církevní služba Národní rady církví 365.320 amerických dolarů středisku CEPAD, sjednocený metodistický podpůrný výbor dal téže instituci 100 tisíc dolarů a Presbyteriánský program proti hladu 10.000 dolarů. Středisko INIBS obdrželo v roce 1982 25.000 dolarů od Světového svazu duchovenstva sjednocené metodistické církve.

Pomoc křesťanských organizací se Severní Ameriky a Evropy umožňuje skupinám revolučních křesťanů zaměstnávat na plný úvazek rozsáhlý personál, včetně laiků. Většina teologů jsou cizinci, kteří se do země přistěhovali po vítězství revoluce. Jsou to např. jezuita Hernández Pico, Teófilo Calebestro, Plácido Erdozain / člen FDR, marxisty vedené Demokratické revoluční fronty Salvádoru / a mnoho dalších, většinou Španělů, kteří podlehli zcestné teologii osvobození.

I když jsme se z větší části věnovali pronásledování a utrpení křesťanů je nutné poukázat na situaci v celé zemi. Vedle věřících, kteří se nechtějí podřídít FSLN jsou cílem násilí indiáni a postupně všichni opozičně smýšlející a jednající lidé. Sandinové sice povolili činnost všech politických stran, které se nehlásí k Somozovi, ale v praxi dochází od samého počátku k jejich omezování, šikanování, represím proti jejich představitelům, což vyvrcholilo při parlamentních volbách, kde se volili zástupci do ústavodárného shromáždění.

A tak není divu, že malé skupiny přívrženců Somozy, většinou vojáci a důstojníci jeho bývalé Národní gardy, kteří uprchli ze země a dali se na ozbrojený odpor nové vládě nezahynuli. Jejich zánik by byl možný pouze v případě, že by vláda důsledně plnila programové prohlášení a opravdu nastolila pluralistický systém

ce sníženou ekonomikou. Protož se to nestalo a dokonce i před
verování Castra, před unáhleností a sektářstvím revolučních sil,
se sandinovci pustili do likvidace všech opozičních sil v zemi.
Útěky ze země začaly nabývat na síle. Postupně všechny nespokojen-
né a zrazené občany počaly vřít ozbrojené skupiny, které si daly
název FDN / Nikaragujská demokratická síla /. Po roce 1981 se
však složení jejich bojovníků, ale i vedení prudce mění a na
místa bývalých somozovských důstojníků nastupují lidé s demokrati-
ckou, ovšem newarkistickou orientací. Většina z nich má dobré
zkoušenosti z bojů se Somozou. V čele této organizace, která sídlí
v Hondurasu je Adolfo Calero. V prvních letech války bylo hlavním
cílem FDN dobýt území Jalapa, které vybíhá do Hondurasu a vyhlá-
sit je za osvobozenou zónu s cílem, zřídit tam prozatímní vládu.
Ovšem v letech 1982 až 1983 sandinovci obdrželi obrovskou vojens-
kou, finanční, ale i lidskou podporu ze SSSR a z Kuby, takže
počet jejich jednotek postupně dosáhl 100 tisíc mužů vedle tzv.
sil domobrany. Tyto jednotky byly vybaveny nejsmodernější techni-
kou včetně vrtnáků, tanků, raket a chemických zbraní.

Vojenský cíl FDN nebyl dosažen. Boj však pokračuje a v sou-
časné době se zaměřuje na dva hlavní úkoly:

- v horách a džunglích získat omezená území, kde přestane platit
moc sandinistů a z tohoto území podnikat výpady ze cílem území
stále rozšiřovat, budovat letiště a tábory se zásobami,
- vytvořit poměrně malé skupiny sabotérů, kteří budou pronikat
na území pevně kontrolované armádou, kde je průmysl, doprava
a zemědělství a zde budou provádět systematické útoky na hospo-
dářské cíle a narušovat vojenskou strukturu vlády.

Důsledky této války o malé intenzitě jsou spolu s embargem
ze strany USA pro Nikaraguu vážné. Nemohou se však i přes pozdní
finanční podporu z USA stát rozhodující pro pád vlády. K tomu by
bylo nutné dosáhnout rozsáhlejší modernizací vojenského vybavení
FDN a přímé podpory vojenských jednotek okolních států, především
Hondurasu. Ten však ze strachu před Nikaraguu velí vyčkávací
postoje. Ani ostatní státy střední Ameriky, přímo ohrožené ohro-
mající vojenskou převahou Nikaraguye se neodvažují aktivní obrany.
Ze této situace zůstává pouze podpora USA. Tato podpora je stejně
nezbytná jako v Afganistánu, jenže protiamerická nálada, která
zde vznikla předchozími chybami jí značně problematizuje.

V oblastech, kde žije indiánské obyvatelstvo se vytvořila
Miskitská indiánská skupina pod názvem Misura, která si vytkla
pouze dílčí cíle obrany před genocidou.

Dva roky po vítězství nad Somozou uprchl z Managui Edén Pastora. Sandinovci spočátku vydali informaci, že odešel hájit revoluci do jiných zemí střední Ameriky, jako kdysi Che Guevara z Kuby. Ovšem brzy se ukázalo, že Pastora odešel do Kostariky založit organizaci vojenského charakteru pro boj se sandinisty, které označil za zrádce revoluce. Postupně kolem sebe shromáždil asi 2.000 bojovníků, které označil názvem ARDE / Revoluční demokratické spojenectví /. ARDE sídlilo pouze na území Kostariky, odkud podnikalo útoky na vládní jednotky v Nikaragui. Pastora se držel zásady zcela samostatného boje, bez spolupráce s ostatními složkami odboje. Protože však byl bez dodávek zbraní a peněz neschopen řídit akce rozrůstající se organizace, nakonec přistoupil na kompromis. Někteří z jeho spolupracovníků se pokusili sehnat peníze prodejem narkotik, což vyvolalo v USA takové rozhořčení, že došlo k jednání s hlavními zástupci Pastory v Miami, kde 6 hlavních vůdců přešlo na stranu FDN.

Pastora pak asi s 500 muži pokračoval v zoufalém boji a později se vzdal policii v Kostarice. Ostatní přešli v rámci FDN jako její odnož.

Boj stále pokračuje, ale zdá se, že zcela logické návrhy skupiny Contadora na urovnání krize ve střední Americe budou nakonec přijaty. Vždyť hlavní překážkou je naprostá neústupnost sandinistů v otázce zahájení konstruktivních rozhovorů s opozicí doma, ale i za hranicemi. Náhlá mezi civilním obyvatelstvem v Nikaragui se však postupně radikálně mění. A to nejen nad počtem padlých a raněných, ale vzhledem k naprostému chaosu v národním hospodářství v zemi a postupným vystřízlivěním z revoluční horůžky.

Za této situace je nezbytné zachovat přísnou neutralitu. Jakákoliv naivní podpora sandinovců jen prohlubuje nespravedlnost. Ani postoje EHS, Socialistické internacionály, ba ani části naivních křesťanů nemůže obnovit demokracii.

Proto je nezbytné, aby i u nás bylo jasno a jakákoliv prohlášení k situaci v Nikaragui bylo vedeno opravdovou znalostí situace a ne naivními představami. V Nikaragui je třeba míru, ale tento mír musí být spravedlivý, demokratický a pro všechny, včetně těch, kteří dnes statečně bojují proti diktatuře. Těm je dnes potřebné poskytnout podporu, aby bylo dosaženo spravedlnosti a míru.

Dr. Aleš Svoboda

-
- +/ Jde o Jednotu bratrskou - United Brethren - obnovenou roku 1722 v Obrenově / Herrnhutu / u Žitavy péčí N. I. Zinzendorfa. V současné době má 17 provincií a vlastními biskupy v čele ve 4 světských.
Česká provincie založená roku 1862, má v současné době 17 obvodů / farností / a 23 filiálních kostelů / kazatelských stanic /
Nikaragujská církev byla založena roku 1849. V Anglo-amerických zemích Jednota bratrská užívá názvu "moravská církev" v reminiscenci na moravský původ prvních herrnhutských osadníků.

Redakce obržela mezi dopisy, které budou většinou postupně zveřejněny jeden, který sice je adresován na jinou skupinu opozice, ale protože stojí za uvehu, otiskujeme jej.

Jak je našim zvykem, zásadně nezveřejňujeme přesné jméno autora.

Dopis č. 2 - Nerozdělovat - s jednogovat.

Se značným zpožděním jsem dostal dopis mluvčích Charty 77 signatářů, datovaný 6. 1. 1987 a vydaný k 10. výročí Charty 77. Zpoždění je pochopitelné, uvěříme-li, že člověk v zahraničí nemá onen bezprostřední a nutný kontakt s hnutím, jaký mají lidé doma. A snad nedostatek zmíněného kontaktu způsobil, že jsem přijal obsah dopisu se značně rozpornými posity. S řadou hodnotících vývodů, věnovaných zpětnému ohnédnutí na desetiletou činnost, samozřejmě souhlasím. Dokonce si myslím, že Charta dosáhla za oněch deset let své existence mnohem více, než někteří z nás vůbec kdy doufali a než se podařilo autorům dopisu vyjádřit.

K napsání mého dopisu, který adresuji jak mluvčím Charty, tak celému plénu, mě vedou právě ony rozpaky či otevřenější řečeno obavy, jež ve mně dopis vyvolal, a to přes svůj převážně kladný význam. Co mám na mysli ?

Autoři dopisu navrhuji bývalým mluvčím Charty, aby se přeměnili na " Klub mluvčích Charty 77 ". Z delšího obšírného textu však již vyplývá, že navrhovaný klub vlastně již existuje. Vvozují z toho, že na nějaký souhlas, ať kohokoli vlastně ani nečekají. Myslím, že to není dobré, a neodpovídá to zvyklostem v našem hnutí, jak jsem je znal. Obávám se, že tímto neuváženým aktem rozdělili Chartu přinejmenšim na dvě části: Na Klub / vyvolených ? / a jakési bezejmenné, těžko postižitelné Fórum. Nevím, zda přitom brali v úvahu, že dnes již existuje i zahraniční část Charty, a to část dosti rozsáhlá a aktivní. A že existuje Nadace Charty 77 ve Švédsku, spravovaná jen malým kruhem lidí.

Tím se dostávám k podstatě problému: Jestliže bylo účinnou zbrání všech signatářů Charty 77 při výsleších na policii / tzv. bezpečnost / v Československu oprávněné tvrzení, že nejde o organizaci, která by měla organizační strukturu, tj. vedení a členstvo, které by mělo nějaké stanovy či regule, jimiž by se řídila, pak mám obavy, že v budoucnu / a je na naši budoucnost velmi vě-

řím ! / by ti z nás, kteří přebíjí doma, a touto obranou již neobstá-
lí. Neboť Klub mluvčích, to už je skutečně jakýsi výbor, který
jedná jménem nás všech, to už je přece organizační útvar, v komu-
nistické hantýrce " orgán " ?!

A Fórum ? Podle dopisů mluvčích " forum chápeme jako trvalé
středisko názorové výměny... " na rozdíl od Klubu mluvčích by šlo
o otevřený všem signatářům a dalším zájemcům ". Tady Klub jako
výbor, elitní orgán, a Fórum jako plénum. K tomu zahraniční část
/ které vznikla v podstatě proti své vůli, tady svévolně / a
Nadace. Budeme ještě schopni tvrdit, že nejsme organizací ? Těžko.

Za těchto okolností se právě tato struktura hnutí, která už
je fakticky organizační strukturou, ať chceme nebo nechceme, může
stát klackem komunistických sociálních orgánů proti těm z našich
řad, kteří působí v Československu. Nadělejme si iluze o Gorbačo-
vově perestrojce a glasnosti ! Všeho dočasu. Kdo dnes může odpo-
vědně předvídat vývoj v SSSR ? Asi nikdo. Ale každý může dosti
přesně uhodnout, co by se dělo u nás, kdyby Gorbačov padl. To by
byla naše policie na koni ! Vždyť ani dnes, bez ohledu na Gorba-
čovovu linii, nezachází s členy Jazzové sekce nijak benevolentně!
Proto s vědomím možných rizik, které sebou nese další vývoj, vyje-
drují svůj nesouhlas s ustavením Klubu mluvčích.

Chci však otevřeně vyjádřit i své další pocity: Nemá ustavení
Klubu coší společného s komunistickým elitářstvím ? Opravdu to
nikomu nepřipomíná situaci v " rodné straně ?" Všimněte si: Zam-
rozhoduje pár vyvolenců, dělících se mezi sebou o funkce, z toho
plynoucí moc a sinekury. A plénum strany, ti řadoví, bezejmenní ?
Ti mohou mezi sebou diskutovat, mohou si namlouvat, že o něčem
rozhodují, ale se představují ve skutečnosti ? Vůbec nic ! Jen
pověstnou masu. Nakonec existují jen proto, aby jejich jména
mluvili s vládí vyvolení.

Neskrýváš tíživý pocit, že to je role, kterou " Fórum "
bude plnit, kterou jí přisoudil " Klub mluvčích " Charty 77.
Kolik je v onom klubu bývalých komunistů ? Nevím přesně. Ale
zřejmě právě tolik, aby stačili zanášet do Charty manýry své bý-
valé strany. Chci věřit, že si to ani sami neuvědomují.

A nakonec pocit nejhorší: Proč dochází k rozdělení Charty 77

na klub a na fórum právě v době, kdy Charta dostává ze zahraničí již opravdu slušné finanční podpory. Kdo s ní disponuje? Fórum asi ne. Domnívám se, že podpora by se měla doma rozdělovat spravedlivě všem aktivním členům bez zařazení na Klub a nebo Fórum.

Ohlédněme se zpět, zeptejme se: v čem spočívala v minulých deseti letech největší síla Charty 77? Myslím, že ve dvou podstatných skutečnostech:

- 1/ V neexistenci organizační struktury. Ať si vládnoucí státní aparát na nás vymýšlel jakékoliv paragrafy, ať nás věznil a zavíral, formálně to nebylo "členství" v Chartě. Tak zvaný "socialistický" stát musel tiše uznat, že neexistuje organizace, že existují jen jednotlivci, hlásící se k myšlence lidských práv, k občanské rovnoprávnosti a spoluodpovědnosti. Za členství v "ilegální" organizaci, za kterou by byla Charta ráda považována, by tresty byly mnohem tvrdší!
- 2/ Ve skutečnosti, že nikdo z našich signatářů nebyl soustavně aktivní, ani trvale pasivní. Každý z nás vykonal to, co bylo v daném okamžiku v jeho silách, na co v daném okamžiku stačily jeho možnosti, síly a schopnosti. Pokud jde o možnosti, je logické, že každý z nás pochází z jiného oboru a má možnosti - styky - v jiných vrstvách společnosti. Právě to nám umožnilo vypracovávat kvalifikované dokumenty v celé široké paletě problémů čs. společnosti, a to nám umožnilo hrát roli důstojné opozice státnímu a stranickému aparátu a kvalifikovaně argumentovat před nejširší veřejností, i ve vztahu k zahraničí.

A dále: Skutečnost, že aktivita jednotlivců byla nárazová, nesoustavná, ztěžovala policii její sličičskou a represivní úlohu. V tom byla naše síla! Zatímco policie šla po někom z nás, mohl si dotyčný dovolit luxus přechodné pasivity, a jiný, který nebyl zrovna hlídán, mohl být aktivní s minimálním rizikem postihu.

Proto považuji přece jen za nemístnou pasáž dopisu Klubu mluvčích, že byli vždy signatáři víceméně aktivní a jiní, víceméně pasivní. I zde se dají vyštopovat jisté tóny samolibosti, přeceňování úlohy mluvčích a podceňování "řadových" signatářů. Odvažují se tvrdit, že pasivní člověk by nikdy nemohl podepsat Chartu a že sám podpis je výrazem nejvyšší občanské odvahy a statečnosti.

Nakonec mi dovozte vyjádřit názor, který se již přímo ke zmíněnému dopisu nevztahuje: Domácí část Charty měla více ocenit

naše sympatizanty, kteří spolupracovali v průběhu uplynulých deseti let při tvorbě dokumentů zásadního významu. Ať podílem na určení problematiky dokumentů, či získáním kvalifikovaných a ověřených údajů a argumentů, které byly v dokumentech použity. Myslím, že právě v okruhu sympatizantů je naše největší síla. Jsou to oni, neznámí, ale také nepostižitelní ze strany mocenských orgánů, kteří tvořili a tvoří naše zázemí. Jim budiž vysloven náš největší dík. A proto pro sámáci chci vyslovit a opakovat svůj názor, vyjádřený v úvodu tohoto dopisu: Sjednocujte, nerozdělujte nás !

Jan Otáhal

Teologie duchovního osvobození / úryvek z rozesklé práce /

Život a dílo Mahatmy Gandhí se nedávno dostalo znovu do vědomí značné části obyvatelstva uvedením filmu K. Attenborougha Karai Jaspers jednou řekl o Gandhím: " Tento muž chtěl nemožné - politiku prostřednictvím nemásilí ". Dočkal se největšího úspěchu. Stalo se tak nemožné možné? Nicméně jedinečné je základní skutečnost, že se jeden člověk pustil záměrně a přesvědčivě do politického boje způsobem, který přeměnil politiku.

To ve skutečnosti znamená cestou evangelia, neboť právě tam našel Gandhí konečné zdroje své inspirace. Od té doby se i jiní pokoušeli sledovat tuto cestu, např. Martin Luther King a Leah Welens. Na základě jejich zkušeností a svobodných imitací, která inspirovali, můžeme mluvit o " teologii osvobození ". To není nic společného s teologií osvobození v pojetí dobře známého vývoje v Latinské Americe, kde jsou časté pokusy ospravedlnit užití násilí v boji za sociální a politickou svobodu a souběžné odvolávání se na evangelium. Jde zde spíše o teologii osvobození, o které hovořil papež Jan Pavel II. během generální audiance dne 21. února 1979 po svém návratu z Mexika: " Musíme právě souhlasit s velkými současnými teology / Hans Urs von Balthasar /, který požaduje teologii osvobození vesmírných rozměrů. Zvláštní okolnosti mohou být různé, ale skutečnost samotné svobody je všeobecná. Úkolem teologie je nalézt pravý význam svobody v různých historických epochách a také i v podzímě dnešních.

V tomto smyslu je i poňká teologie osvobození, která se vyvinula ze zkušeností boje za svobodu v uplynulých čtyřech desetiletích a zvláště v posledních několika letech. Dále se pokusím o podání jádra, hlavních prvků a důsledků této teologie.

Poňká teologie osvobození může být plně chápána pouze v souvislosti s duchovním stavem světa, či spíše postojem věřících ve světě. lze rozoznat tři významné současná pojetí. První dvě jsou ve skutečnosti bludy, které se v dějinách trvale objevují jako pokusy zakládat společenství víry. Třetí odpovídá pojetí víry založené na bibli, zvláště na Novém zákoně.

V prvním pojetí je víra chápána jako "únik do záhroby". Věřící se stáhne do "maternosti duchovního blaha" a záležitosti tohoto světa nechává plevet. Vnitřní, osobní vztah k Ježíši, Vykupiteli, je považován za podstatný prvek křesťanství, které ne-

plní dušič tak velikou radostí, že problémy tohoto světa jsou zopomenuty, jakoby v Ježíši člověk již objevil nebe na zemi. To je sentimentální přístup, který odtrhuje lidi od reality tohoto světa. Tento přístup zamítá politiku, projevuje se jako "předsudek dětí tohoto světa". Toto se projevuje zřetelně ku příkladu v Ježíšově hnutí, které se vyvinulo jako odpověď na nespravedlnosti světa. Podobný přístup se objevuje i v některých skupinách v charismatickém hnutí / zvláště v prvních obdobích jejich vývoje /, jakož i v různých hnutích ve volných církvích. Všechny tyto projevy lze popsat jako "Ježíšova hnutí". Takovýto druh odlišení víry od záležitostí tohoto světa může vzniknout teh, kde je víra povrchní a slabá a nezáložená na osobním vztahu ke Kristu v Duchu svatém, ale je spíše založena na zvyku nebo náboženské výchově.

Vyúsťuje do určité rozdrobenosti mezi osamocenou náboženskou oblastí vědomí a zbytekem života, který se vyvíjí podle vlastních pravidel a nemá nic společného s vírou. Bohužel takto chápou svoji víru i mnozí praktikující katolíci. V dalších obdobích vede takový přístup obvykle k nevěře.

Druhé pojetí chápe víru jako vnější, přídavnou motivaci pro sociální a politickou činnost, která je prvotním cílem. Podle tohoto přístupu je křesťanství / ba dokonce a Cirkvev / považováno za pouhého užitečného podporovatele sociální revoluce v boji za svobodu. To platí především pro jihoevropská hnutí, které mohou být postavena pod praporek "teologie osvobození", avšak jsou i méně radikální hnutí, jejichž sociální, ekonomické a politické činnost je prováděna ve jménu křesťanství. Zástupci takovýchto hnutí by si sami měli položit otázku, do jaké míry je jejich křesťanská účast založena na duchovních základech a otevřena působení Božího Ducha. Můžeme-li nazvat prvé pojetí jako "Ježíšova hnutí", druhé lze nazvat jako "Kristova hnutí". Není to osoba Ježíšova a osobní vztah k němu prostřednictvím víry, který je zde výrazný, ale spíše jeho mesiášské skutky, vyjádřené jeho jménem "Kristus"-Pomazaný.

Ve skutečnosti Ježíš je Kristus a tak On musí být přítomen v našem pojetí víry. Ježíš, Syn živého Boha nás povolává a uschopňuje nás darem svého Ducha přijmout jej osobně a podělit s ním být sjednoceni. Současně nás zve, abychom se podíleli na jeho poslání. Jako křesťané jsme povoláni a ním, Pomazaný.

zený, a takto povolání k účasti na vykoupení světa v našem daném čase a prostoru. Proto nemůžeme považovat naši víru za únik do blaženého vztahu já - ty a Ježíš, ale spíše za požadavek účastnit se s Kristem, služebníkem Božím, na službě pro naše bratry tak, aby skrze naši zodpovědnou lásku a ochotu k oběti byli vedeni k vykoupení a osvobození v noci Kristova kříže. Osobní vztah s Bohem skrze Krista v Duchu svatém je přirozeně věčným zdrojem moci, odvahy a nadšení pro tuto službu osvobození.

Víra v bibli je chápána jako osobní vztah k Bohu, ale též jako posezení pro službu v dokončení Božího plánu, vykoupení v současných a budoucích dějinách. Víra musí být, jinými slovy, chápána jako účast v sebeuvědomění Ježíše Krista, které odhalil v synagoze v Nazaretě při zahájení své veřejné činnosti slovy: " Duch Páně nad sebou; proto pomazal mě, poslal mě zvěstovat evangelium chudým, ohlásit zajatým propuštění a slepým prohlédnutí, propustit utištěné na svobodu, ohlásit milostivé léto Hospodinovo " / Luk. 4,18-19 /.

Takové pochopení křesťanské víry je základem, na kterém jsou některá současná křesťanská hnutí založena. Můžeme je nazvat hnutí Ježíše - Krista. Do této skupiny hnutí patří Comunione e Liberazione, hnutí Fosolari, Cursillo, charismatické obnova ve svých vyspělých podobách a v Polsku hnutí Světlo - Život.

Svědectví Oázy

Hnutí Světlo - Život nebo hnutí Oázy je nezávislé katolické společenství, které vystupuje veřejně, je řízeno z ústředí a rozšířeno po celé zemi mezi mládeží a dospělými. Jde o jedinečný jev ve Východním bloku.

V roce 1981 se patnáctidenních letních táborů Oázy účastnilo přibližně 45.000 lidí. Přibližně 80% mladistvých bylo mezi 15-18ti lety. V roce 1982 byla účast ještě větší navzdory vyjimečnému stavu.

Oázou míníme zvláštní způsob duchovního cvičení a výuky založené na bohatých zkušenostech a osobních setkání s Bohem prostřednictvím Krista v Duchu. Během patnáctidenního soustředění se účastníci učí přiblížit se osobně Bohu prostřednictvím Bible, modlitby a bohoslužby. Prožívají též bratrské křesťanské přátelství s ostatními v malých skupinkách. To se děje v duchu vzájemné služby, v pokusu prožívat Agape, nesobeckou lásku vedenou příkladem Krista. Během tábore Oázy může každý účastník křesťanství jako

život. Z toho plyne hluboká radost, přeměna vlastního života a potřeba sdílet tuto zkušenost s ostatními. Po vzoru Oázy jsou vytvářeny malé skupiny, které se snaží šířit tento nový způsob životní zkušenosti na úrovni farnosti. Již téměř 300 000 osob se v uplynulých 12ti letech účastnilo táborů Oázy. Ve dvou tisících farnostech jsou pookázové skupiny. Jsou též rodinné oázy, z kterých se vyvinulo hnutí " Žijící Církev " obsahující asi 500 rodinných kroužků, každý s pěti až sedmi rodinami. V současnosti se z řad hnutí Oáza přihlašuje 40% budoucích kněží.

Znovu a znovu se nás ptají zahraniční návštěvníci, jak se takové hnutí mohlo vyvinout a existovat v komunistickém, totalitním státě. Tajemství leží v zásadách, které jsme soustavně sledovali a které tvoří podstatné charakteristika hnutí. Může být vyjádřeno dvěma slovy: Světlo - Život / řecky Phos - Zoe /. Tyto dva novozákonní pojmy jsou představeny ve tvaru kříže. To je narážka na nedělitelnou jednotu světla a života. Aby se toho dosáhlo je nicméně potřeba především odvahy. Člověk musí být schopen překonat strach, aby přinesl svědectví světla a žil podle světla. Jedinec je svoboden, jestliže má odvahu svědčit pravdě a žít podle pravdy bez ohledu na jakékoliv utrpení a oběti. Hnutí Světlo - Život vzniklo z odhodlání žít podle této zásady.

Všechno, co toto hnutí vytvářeno bylo v Polsku od samého počátku zakázané a ilegální. V komunistickém systému může pouze strana programovat a vést síly, které tvoří společnost. To platí obzvláště ve vztahu k práci s mládeží. Tento axiom je zajišťován celou řadou zákonů a nařízení. Hnutí Světlo - Život vzniklo a rostlo navzdory tomu. Jednoduše jsme sledovali zásadu nikdy se neptat, co máme dělat, ale dělali jsme spíše to, co jsme jako křesťané, kteří chtějí žít podle bible ve svobodě dětí Božích, dělat museli. Nikdy jsme nedovolili, aby nám strach bránil dělat to, co jsme jako učedníci Kristovi cítili, že musíme udělat.

Svědectví polské Církve

Po druhé světové válce, kdy bylo Polsko na základě výsledků Jaltské konference umístěno do sovětské sféry, se Církev nacházela v trvalé konfrontaci s komunistickým systémem ovládajícími zemi. Je to totalitární bezpečkový systém, řízený tzv. " nomenklaturou " / Systém, podle kterého obsazování vybraných funkcí ve vládě a hospodářském aparátu je prováděno orgány vládnoucí strany/, který se opírá o stranu a státní administrativu. Vládnoucí síla má jedi-

ný cíl: získat a udržet absolutní moc, moc nade všemi lidmi a všemi oblastmi života. K dosažení této moci je nutno rozrušit všechny struktury a síly, které tomu vzdorují. Lid musí být přeměněn na otroky, kteří neusilují o žádné vlastní cíle ani nehledají jiné hodnoty než hodnoty podřízené cílům a hodnototvornému systému vládnoucí strany - nomenklatury.

Pomocí lži a jednostranné propagandy se pokouší "nomenklatura" vnucovat náhledy a chování, které zmaří lidi v slepé nástroje vědců. Prostřednictvím monopolního postavení v hospodářství jsou lidé podřízeni státu ve všech oblastech života, takže mohou být dobře manipulováni. Nadto je vláda teroru podporována nadměrným bezpečnostním systémem. Výsledkem toho je dokonalý systém ztotožnění, jehož dva nosné sloupce jsou lži a strach.

Za těchto okolností se problém svobody, lidských práv a lidské důstojnosti stal prvořadou otázkou pro jedince a národ. Církev hrála podstatnou roli v boji za svobodu a lidskou důstojnost proti systému sovětského, totalitního nároku na moc. Stavěla se neustále proti požadavkům na moc vznášenými komunistickými státem a apelovala namísto toho k vyšším zákonům a hodnotám mravním a náboženství. V zásadních pastoračních funkcích nebyla podřízena nomenklatury. Zlomila informační monopol svého vlastním "hromadným informačním prostředkem" - kazatelskou a zlomila vzdělávací monopol síti náboženských a katechetických výuk. Církev se stala jediným útočištěm národa, zástupkyní v duchovním boji za svobodu a obhajobou lidských práv a důstojnosti. Státu se nepodařilo omezit Církev v její Bohoslužební funkci ani zatlačit víru jako čistě soukromou věc. Po léta se vyvířel polský přístup k víře, který dával okamžitou pomoc a základnu především pro všední život a k vyřešení většiny důležitých řízeného života.

Po komunistickém uchopení moci v Polsku Církev velký úkol ve výchově lidí k aktivní víře splnila. Víra jako únik z reality v dnešním Polsku neexistuje. Skupiny obrozeneckých hnutí nezabředly do tohoto pokušení. Rovněž tak se neprojevovalo pokušení zabývat se společenskou nebo politickou činností nezaloženou na hlubším duchovním životě. Pokusy státu zreformovat "katolické" hnutí, které by bylo k státu loajální byly zdiskreditovány Mirovým hnutím. Nemůže být pochyb o tom, že Církev měla ve své boji za duchovní osvobození a lidské práva veliký vliv na hnutí Solidarity.

Svědectví Solidarity

Všeobecně se uznává, že polské dělnické osvobozené hnutí Solidarity může být pochopeno pouze v souvislosti s postavením Církve a náboženství v dějinných podmínkách polského národa. Povaha tohoto "spojení" není často zcela jasná a potřebuje objasnění. Nestočí jednoduše uvádět, že národní a katolické prvky byly silné v polských dějinách a zbožností a že tato spojitost setrvala až do současnosti.

Já věřím, že zřejmá totožnost metod používaných v bojích Solidarity a křesťanských postojů a hodnot může být vysvětlena tím, že se jedná o boj za základní lidské právo, a proto je neoddělitelnou součástí církevního boje. V celém průběhu poválečného boje zdůrazňovala Církev lidu hodnoty lidské důstojnosti a svobody. Ukazovala rovněž, jak odvážně za tyto hodnoty bojovat - boj vést v duchu bible bez nenávisťi nebo násilí, ale s důstojností, pevně a s láskou. Nebyly to výlučně společenské a politické představy, které v krátké době přivedly přes deset milionů polských pracujících do odborového hnutí Solidarity. Hnutí Solidarity je ve své podstatě duchovní revolucí, vyvolaná potlačováním lidských práv a lidské důstojnosti a v tom smyslu je zcela novým jevem v moderních společenských dějinách.

V samotném středu tohoto obrovského hnutí je duchovní hodnota pravdy. Revoluce Solidarity je protestem proti falešnosti, proti neprospěšné lživosti komunistického systému. "Poláci potřebují pravdu tak nutně jako uhlí", prohlásil Lech Wałęsa západním novinářům, když se jej ptali, proč polští horníci nepracují více, aby zvýšili těžbu uhlí.

Strach je druhou oporou sovětského systému, strach, který nedovolí lidem svědčit pro pravdu a požadovat své práva. Polští dělníci a vlastně celý polský národ poznali a vyzkoušeli cestu ke svobodě, cestu ke skutečné lidské volnosti skrze odvážné svědectví pravdě a překonání strachu.

Ve středu polské revoluce je ještě další hodnota, která je symbolicky vyjádřena křížem. Když stávkující dělníci vztyčili před gdaňskou loděnicí pomník svým kolegům, kteří byli zabiti v roce 1979, měl tvar tří velkých křížů, korunovaných třemi korunami - symboly naděje. Kříž na náměstí Vítězství ve Varšavě, pod kterým se modlil papež Jan Pavel II. a pod nímž leží kardinál Wyszyński, kterému tak byla prokázána pocta celého národa jako dů-

chovnímu vůdci, kříž z květin na téme čistě a kříž před vchodem do dolu "Wujek" v Katovicích, kde bylo zabito 7 horníků v prosinci 1981 - to vše jsou symboly hlubokého přesvědčení, které je základem polské cesty boje za svobodu.

Kříž také vyjadřuje další základní myšlenku: zyslenku boje za svobodu bez násilí, bez nenávisti a vůlí odpouštět. Revoluce polských dělníků v srpnu 1980 objevila cestu ke svobodě bez použití síly, a tak se hodnotí jako nenásilná. To se osvědčilo mnohokrát. V mnoha dramatických situacích se nenechali polští dělníci vyprovokovat ke krvavým střetnutím. Vůdci Solidarity mnohokrát vyrovneli před terorem a užitím násilí a otevřeně dávali na jevo ochotu odpouštět, vyjednávat a vést dialog. Tak vidíme, že polská revoluce je založena na duchovních a křesťanských hodnotách.

Polská církev jako celek a hnutí Solidarity a hnutí Oáza jsou inspirovány vírou a evangeliem. Když lidé ze podáník totalitního státu odvážně prohláší, že musíme více poslouchat Boha než člověka, pak je tato zneužitá síla oslabena, není-li dokonce zlomena. Myslíš v politickém boji, který se svým způsobem vyayká politice. Zabýváme se realitou a zkušeností, která se prostě vyayká pojmu politice, jelikož zde není ani politické motivace ani přímých politických cílů. Spíše pochopíme tento problém skrze teologii osvobození.

Protože tato teologie je přímo spojena s historickými zkušenostmi polského lidu a církve, můžeme mluvit o polské teologii osvobození v rámci universální teologie osvobození pro všechny lidi.

Polská teologie osvobození vidí podstatu v Kristově slíbu: " Pravda vás osvobodí " / Jan 8,32 /. Pravda je základním prvkem lidské svobody. Každý člověk je závislý na pravdě a je svobodný, když jí zná a uvědomuje si jí. Vytrvat v pravdě znamená přinášet jí svědectví svým životem a žít podle pravdy. Abychom to dokázali, musíme překonávat strach, který nás brání pravdu říkat a v pravdě žít. Proto je kříž jako znamení vále přinášet oběti klíčovým prvkem teologie osvobození. Člověk nejče odvahu vydávat svědectví pravdě, jestliže je schopen se pro pravdu obětovat, i kdyby měl obětovat život, jak to učinil Kristus.

Bratr Franciszek Blechnicki

Informace redakce

Na základě upozornění jednina z čelních představitelů levicové opozice, dochází k upřesnění několika chyb, kterých se dopustila redakce v čísle 2 tohoto časopisu:

- podle této informace již přibližně dva roky nevychází anoto- vaný časopis Krtek, který byl vydáván v zahraničí. Redakce měla k dispozici pouze jediné číslo uvedeného časopisu z roku 1984 a na základě této omezené informace považovala za jisté, že časopis vychází i nadále;
 - Další nepřesnost se objevila v informaci o zahraničním časopise Inprecor, který vychází v Paříži. Bylo totiž uvedeno jméno jediného českého spoluredaktora a přispěvatele - J. Suka, což neodpovídá pravdě, neboť do časopisu přispívá více osob jak z Československa, tak i z naší emigrace;
 - Další výhrady, které se týkaly hodnocení obsahu těchto uvedených tiskovin i dalších, tak jak byly uvedeny v čísle 2 budou předmětem našeho dalšího zájmu a zveřejněné diskuze na toto téma.
- Dáme přirozeně prostor těm názorům, tak jak se o to snažíme od samého počátku.